

Nordisk Råds internationale strategi

*Vedtaget på Nordisk Råds temasession i Reykjavík
15. marts 2023*

Indhold

Indledning	4
Sikkerhed i Norden og Nordens nærområde	5
Den regelbaserede verdensorden og den nordiske model	7
Bæredygtig udvikling – i Norden og globalt	9
Særligt prioriterede lande, regioner og organisationer	11
Opfølgning og virkemidler	12
Om denne strategi	13

Denne publikation findes også som en webtilgængelig version online:
<https://pub.norden.org/politiknord2023-714>

Denne strategi tager udgangspunkt i Nordisk Råds første internationale strategi (2018-2022). Strategien definerer rådets strategiske og langsigtede mål på den internationale arena. Strategiens målsætninger er styrende for Nordisk Råds internationale arbejde. Nordisk Råd har et tæt samarbejde med en række internationale, regionale og nationale parlamentariske organisationer. Strategien indeholder også målsætninger og anbefalinger til Nordisk Ministerråd og de nordiske regeringer. Det overordnede ansvar for Nordisk Råds internationale samarbejde og anliggender, som vedrører udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, ligger hos præsidiet.

Indledning

Verden befinder sig i en brydningstid. Norden er ikke afskåret fra globale hændelser – de påvirker i høj grad Norden som helhed og de enkelte nordiske lande. Globale udfordringer såsom klimaforandringer og pandemier har en direkte indvirkning på de nordiske landes internationale arbejdsklima. Magtkampen mellem stormagterne er trappet op og intensiveret over længere tid. Ruslands ulovlige invasion af Ukraine i 2022 har udfordret den etablerede, regelbaserede verdensorden, som er baseret på respekt for internationale aftaler, tillid og fælles spilleregler. Autoritære og nationalistiske regimer i Rusland, og desværre i flere og flere andre lande, har gjort de internationale relationer mere ustabile og uforudsigelige. Internationalt samarbejde om at bekæmpe fælles trusler er blevet påvirket negativt af den nye sikkerhedssituation. Det har sat hindringer i vejen for den globale udvikling og indfrielsen af målene for bæredygtig udvikling. Klimaforandringerne og kontrol over og nedrustning af masseødelæggelsesvåben er dog lige så aktuelle udfordringer som tidligere.

Norden er geopolitisk et strategisk vigtigt område. Begivenheder i Østersøområdet, Arktis og Nordatlanten er tæt knyttede til hinanden og til Norden. De nordiske lande har længe arbejdet på at styrke den regelbaserede orden og internationale organisationer, bidraget til demokratisk udvikling og menneskers ret til selvbestemmelse og kæmpet for menneskerettigheder. Dette arbejde er lige så vigtigt og aktuelt som tidligere og udgør kernen i Nordisk Råds internationale strategi.

Nordisk Råds målsætning er at være en internationalt kendt og respekteret aktør, hvis internationale aktiviteter baseret på fælles værdier, borgernes velfærd og regionens sikkerhed. Norden bør i fremtiden være verdens mest integrerede region, som har beredskab til at agere og reagere sammen, når der opstår internationale udfordringer. Når man agerer på nordisk niveau, er der gode forudsætninger for at opnå resultater, som de enkelte nordiske lande ikke kunne have opnået på egen hånd – endda med større omkostningseffektivitet. I dag er vi nok mere forenede end nogensinde i Norden, og borgerne i de nordiske lande ønsker et endnu tættere nordisk samarbejde. Nordiske løsninger efterspørges i stadig stigende grad, og vi har alt at vinde ved at stå endnu mere samlet internationalt. I vores internationale samarbejde skal vi dele ud af vores erfaringer fra den nordiske model og regionalt samarbejde, og vi skal lære aktivt af andre. Vi skal blive ved med at arbejde for demokratiske værdier, fred og menneskerettigheder, og vi skal styrke kontakten med vores ligesindede partnere for at skabe en tryggere og mere bæredygtig og retfærdig demokratisk verden.

Sikkerhed i Norden og Nordens nærområde

Ruslands angrebskrig i Ukraine forandrede den europæiske sikkerhedssituation fuldstændig. Finland og Sverige har som en konsekvens af Ruslands ageren og den forværrede sikkerhedssituation i Europa valgt at ansøge om medlemskab i NATO. Finsk og svensk NATO-medlemskab skaber en helt ny situation med nye muligheder for det nordiske forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde.

Hybride trusler, cyberangreb, desinformation samt informationspåvirkningsoperationer udgør en alvorlig og stigende udfordring i Norden og resten af verden. De nordiske lande er digitaliserede, åbne og demokratiske samfund og dermed særligt sårbare.

Coronapandemien understregede behovet for et styrket nordisk beredskabssamarbejde. Nordisk Råd har i sin samfundssikkerhedsstrategi (2019) efterlyst flere forskellige tiltag med henblik på forbedring af det nordiske samarbejde om samfundssikkerhed. Det kræver gode kontakter til andre aktører i regionen at fremme sikkerheden i Norden. Den nordiske model udgør en grundsten for sikkerheden og trygheden i samfundet. En stabil økonomi spiller en vigtig rolle for at sikre dette.

Nordisk Råd vil derfor:

- Fungere som et levende forum for parlamentarisk debat om nordisk udenrigs- og sikkerhedspolitik og samfundssikkerhed/totalforsvar – vi skal bidrage til at samle den udenrigs- og sikkerhedspolitiske ekspertise og indsamle erfaringer fra vores internationale samarbejdspartnere
- Styrke den parlamentariske dimension af det nordiske forsvarssamarbejde, blandt andet på de årlige rundbordsmøder med NORDEFCO
- Fremme en diskussion om Nordens rolle og positionering i forsvarsalliancen NATO og herunder have fokus på Nordens fredsskabende rolle og arbejde for menneskerettigheder
- Sætte sikkerheden i Østersøregionen, Arktis og Nordatlanten højt på dagsordenen i det internationale samarbejde og i dialogen med Baltisk Forsamling og andre samarbejdspartnere
- Fastholde og arbejde for, at Arktis og Nordatlanten forbliver et sikkerhedspolitisk lavspændingsområde, at det arktiske samarbejde forbliver konstruktivt, og at de oprindelige befolkningers rettigheder respekteres

- Arbejde for, at de nordiske lande styrker deres udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde, herunder et civil beredskab, som bidrager til den almene sikkerhed – et nordisk forsvarssamarbejde udgør ikke en trussel mod nogen, men bidrager til stabilitet og forudsigelighed i regionen
- Have de nordiske regeringer til at vurdere, om der er behov for en opdatering af Helsingforsaftalen, så den tilpasses den nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske virkelighed
- Have de nordiske lande til at styrke deres samarbejde om samfundssikkerhed, totalforsvar og kritisk infrastruktur
- Have de nordiske lande til at samarbejde effektivt i alle internationale organisationer og være klar til ved behov at gøre en indsats i forbindelse med krisehåndtering
- Arbejde for, at de nordiske lande løfter samarbejdet om fossilfri og vedvarende energi samt energisikkerhed til et nyt niveau og undersøge, hvordan man kan integrere og styrke den nordiske energisikkerhed og det generelle forsyningsberedskab yderligere
- Arbejde for, at der bliver udarbejdet en nordisk strategi for cybersikkerhed
- Have de nordiske lande til at øge tempoet med at udnytte potentialet i at markedsføre Norden som en samlet enhed internationalt – bevidstheden om fordelene ved et nordisk samarbejde om internationale anliggender og fællesnordisk profilering er ikke tilstrækkeligt stærk hos de nordiske regeringer
- Have de nordiske regeringer til at vurdere, om der er behov for, at Nordisk Ministerråd i højere grad understøtter de nordiske landes samarbejde inden for udenrigs- og sikkerhedspolitik, samfundssikkerhed, beredskab og totalforsvar for eksempel gennem forskning og andre indsatser

Den regelbaserede verdensorden og den nordiske model

Forudsætningerne for de nordiske landes internationale arbejde sikres bedst inden for rammerne af den regelbaserede verdensorden. De nordiske landes førsteprioritet bør derfor være at engagere sig i arbejdet med at forsvare og forbedre en regelbaseret verdensorden. De nordiske lande bør arbejde for at forhindre krig og konflikter og satse på fredsbevarelse og støtte til sårbare områder.

Den nordiske velfærdsmodel værdsættes bredt som en af de nordiske landes vigtigste milepæle. De nordiske lande ligger helt i top inden for flere velfærds- og lykkeindikatorer. Det hænger tæt sammen med, at Norden er kendetegnet ved en dyb respekt for demokrati, retsstat, ligeværd og menneskerettigheder. Disse værdier er under et stort pres, og Norden kan gøre en forskel ved altid at være en stærk stemme, der bakker tydeligt op om disse værdier. Norden er desuden den region i verden med den laveste grad af korruption og den højeste grad af åbenhed og tillid. Det er vigtige årsager til Nordens økonomiske succes.

Nordisk Råd vil derfor:

- Arbejde for, at demokrati, retsstat, ligeværd og menneskerettigheder altid står højt på den internationale agenda – Norden skal gå forrest, når det gælder bekæmpelse af ekstremisme, antidemokratiske holdninger, racisme og alle andre former for had og diskriminering, også på digitale platforme
- Sætte særligt fokus på menneskerettigheder i forbindelse med børn, kvinder^[1] og deres seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder, LGBTIQI-tematik, personer med funktionsnedsættelser samt oprindelige folk
- Arbejde for piger og kvinders selvbestemte ret til abort
- Fremhæve ytrings- og pressefrihed og civilsamfundets rolle som forudsætninger for velfungerende og demokratiske samfund og fremme tiltag, som styrker den demokratiske samtale mellem borgerne
- Kræve, at de nordiske regeringer målbevidst og i forening arbejder for at styrke og reformere FN og andre multilaterale organisationer samt for at øge deres legitimitet og udøvelsesmuligheder

1. Samtidig med at man er bevidst om visse områder, er der drenge og mænd, som halter bagefter.

- Støtte demokratiske kræfter i autoritære lande og opretholde dialogen med repræsentanter for den demokratiske opposition i Rusland og Belarus inklusive fokus på frie medier
- Opretholde og fremme gode relationer med ligesindede lande, regioner og organisationer, fx Baltisk Forsamling, Vestnordisk Råd, Østersøparlamentarikerne (BSPC), Europa-Parlamentet, Benelux-parlamentet og Arktisk parlamentarikerkonference (CPAR) for i fællesskab at bakke op om disse grundlæggende rettigheder
- Fortsætte det interparlamentariske arbejde mellem udenrigs- og EU-udvalgene i Norden samt det løbende arbejde med at få nordiske synspunkter fremmet i EU-parlamentet, især via nordiske medlemmer af EU-parlamentet
- Bygge videre på de transatlantiske relationer og samarbejdet med parlamenterne i Storbritannien og Skotland, Den Tyske Forbundsdag og Landdagen i Slesvig-Holsten
- Styrke de nordiske landes profil i forhold til fredsformidling og krisehåndtering
- Arbejde for en større bevidsthed om de økonomiske og samfundsmæssige fordele ved åbenhed og tillid og bidrage til øget opmærksomhed om de alvorlige samfundsmæssige konsekvenser ved korruption
- Bruge den nordiske samfundsmodel aktivt i promoveringen af Norden i internationale sammenhænge og fungere som drivkraft for, at de nordiske regeringer gør det samme
- Arbejde for, at flere nordiske ambassader/konsulater samlokaliseres, når det er hensigtsmæssigt – ud over at det er omkostningseffektivt og giver stordriftsfordele, kan det bidrage til øget fagligt samarbejde og en stærkere fællesnordisk identitet og synlighed

Bæredygtig udvikling – i Norden og globalt

Bæredygtig udvikling er ensbetydende med menneskelig udvikling inden for rammerne af jordens bæreevne. Bæredygtig udvikling omfatter ud over den miljømæssige dimension også social bæredygtighed og økonomisk bæredygtighed. Agenda 2030 er FN's handlingsplan med mål for omstilling til et samfund, som er bæredygtigt for mennesker, planeten og velstanden. Disse målsætninger bør være styrende for de nordiske landes internationale arbejde.

Norden ønsker at blive den mest bæredygtige region i verden. Vi har ressourcerne, teknologien og den nødvendige knowhow til at vise vejen frem i den grønne omstilling på en bæredygtig måde og med en realistisk tidsramme og fornuftige løsninger. Sammen skal vi på internationalt niveau gå i dialog om og fremme det globale ambitionsniveau for at stoppe klimaforandringer og tabet af biodiversitet. Efterhånden som klimaændringerne accelererer, forværres deres indvirkning på sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer. Sikkerhedsproblemer i forbindelse med klimaændringer omfatter påvirkning af fødevarer-, vand- og energiforsyninger, øget konkurrence om naturressourcer, tab af levebrød, klimarelaterede katastrofer og tvungen migration og fordrivelse. Det er de fattigste, der rammes hårdest, men også Nordens velfærdssystemer og økonomier påvirkes af kriserne.

Nordisk Råd vil derfor:

- Arbejde for, at de nordiske lande sammen skal indtage en proaktiv rolle i FN for at fremme bæredygtig udvikling og målsætningerne i Agenda 2030
- Have de nordiske lande til at styrke samarbejdet om efterlevelsen af Parisaftalen, FN-aftalen om biodiversitet og den kommende FN-aftale om plastik
- Arbejde for en fælles nordisk stemme i bekæmpelsen af global fattigdom og ulighed ved at samarbejde tættere om udviklingspolitik og -bistand, herunder også bistand til genopbyggelsen af Ukraine
- Lade best practice fra Norden komme andre til gode og sikre, at vi har en aktiv og opsøgende indstilling til at lære af andre
- Have de nordiske lande til proaktivt at fremme den grønne omstilling på en bæredygtig måde og fremskynde udviklingen af vedvarende energi for på den måde at bidrage til at bekæmpe klimaforandringerne og forbedre forsyningssikkerheden

- Have de nordiske lande til at fremhæve de særlige nordiske egenskaber i samtaler med andre internationale aktører om blandt andet skov- og havbrug og arbejde mod antibiotikaresistens
- Sætte særligt fokus på det arktiske område og sørge for, at verden bliver opmærksom på dets særlige sårbarhed over for klimaforandringer
- Føre en velfungerende og konstruktiv dialog med Europa-Parlamentet om EU's energi- og klimapolitik og kræve konkrete og bæredygtige løsninger

Særligt prioriterede lande, regioner og organisationer

Nordisk Råd vil i sit internationale samarbejde især prioritere nærområderne, dvs. Østersøregionen, Arktis, Europa og vores nabolande. Nordisk Råd fremmer den internationale strategis målsætninger i sine relationer med andre parlamentariske organisationer, hvoraf de vigtigste er Baltisk Forsamling, BSPC, Europa-Parlamentet, CPAR, Vestnordisk Råd og Benelux-parlamentet. Nordisk Råd har indgået samarbejdsaftaler eller tilsvarende med de ovennævnte parlamentariske forsamlinger. Ud over disse prioriterer Nordisk Råd i sit internationale arbejde en række andre regioner og aktører: Ukraine, Tyskland og Schleswig-Holstein, Storbritannien og Skotland, USA, Canada og den demokratiske opposition i Rusland og Belarus.

Opfølgning og virkemidler

Nordisk Råd vil sætte dagsordenen og bidrage til, at der bliver fulgt op på strategien gennem strategisk anvendelse af vores politiske redskaber, herunder anbefalinger til de nordiske regeringer/Nordisk Ministerråd, skriftlige spørgsmål til de nordiske regeringer samt politisk dialog og møder med nordiske ministre. Nordisk Råd skal være en konstruktiv og aktiv deltager i internationale fora. Konferencer, seminarer og rundbordsmøder, gerne i samarbejde med vores internationale samarbejdspartnere, samt aktiv brug af Nordisk Råds kommunikationskanaler spiller en vigtig rolle. Nordisk Råds samarbejde med Nordisk Ministerråd, de nordiske regeringer og de nordiske parlamenter, både på politisk og administrativt niveau, skal styrkes for at sikre god opfølgning og nordisk nytte. Strategien vil ved behov blive suppleret med konkrete handlingsplaner, og årsberetningen skal rapportere om Nordisk Råds årlige internationale arbejde.

Om denne strategi

Nordisk Råds internationale strategi

PolitikNord 2023:714

ISBN 978-92-893-7539-9 PDF

ISBN 978-92-893-7540-5 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2023-714>

© Nordisk Råd 2023

Foto: Norden.org

Publiceret: Marts 2023

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Råd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 København

www.norden.org

Læs flere nordiske publikationer: www.norden.org/da/publikationer